

Motive ideologice ale modei

Lilia Răcilă, lector superior

Summary

The article „Ideological reasons of fashion” describes sector development problem „Fashion” during the communist regim in USSR. It demonstrate contradiction application of creative thinking and talent in the development of dressing, devoid of conceptual performance begin under the influence of soviet ideological dogmas.

Modul de viață a societății depinde foarte mult de o serie de „mituri”, care produc o fațadă aparent inocentă care, de fapt, are menirea de a impulsiona motivele ideologice ale modei. Oamenii din diferite timpuri au folosit moda ca fenomen de manifestare, de apartenență la un anumit grup sau clasă socială, sexul, bogăția, ocupația, gândurile și năzuințele. De câțiva timp însă, moda a devenit pentru celebrele clase o afacere bazată pe alogisme, strategii ideologice, ca să îndeplinească funcțiile interșanjabile, stratificate și repetabile ale societății.

De fapt, ideologia înseamnă un sistem de idei, de noțiuni, de teorii, concepții politice, morale etc., care reflectă într-o formă generalizată, interesele unei clase sau ale unei categorii sociale determinate de condițiile istorice obiective ale existenței și care, la rândul ei, exercită o influență activă asupra dezvoltării societății [1,http].

Două mari ideologii asupra organizării sociale marchează timpurile moderne, și anume, organizarea capitalistă și cea social-comunistă. *Capitalismul*, în teorie și în practică, folosește la maximum capacitatea creativă și interactivă a cetățenilor, fiecare având drept să aplice imaginația, talentul și inițiativa pentru a populariza și comercializa produsele proprii, fie concepute ca bunuri materiale care satisfac nevoile societății. Cel mai mare defect structural al comunismului este însuși bariera gândirii creative și acțiunii personale a majorității indivizilor, fiind conduse mai degrabă tiranic decât democratic. Interzicerea practică de orice fel a creatorilor-producătorilor de modă, duce la lipsa de performanță conceptuală și lucrativă generalizată, la inhibarea cercetărilor și experimentelor științifice, tehnologice sau culturale.[2,p.334].

Regimul comunist și-a propus, printre altele, și omogenizarea vestimentației. Ideologia comunistă s-a format pe ideea ca vestimentația să exprime un anumit tip de decență, acceptată în mare măsură de populație, cu o resemnare care a contribuit la construirea unei atitudini de ignorare programată a hainelor. Prost croite, confecționate din țesături ieftene și în culori șterse, hainele reprezentau una dintre preocupările secundare, societatea sovietică simțea nevoia să se sincronizeze cu cele mai celebre mode pariziene, așa cum este și astăzi. Însă această dorință era

interzisă de Partidul Comunist, drept începutul pierderii vigilenței ideologice. Atunci genericul suna: „acum adoptă vestimentația occidentală, capitalistă, mâine a să trădeze patria [3, http].

Revoluția tineretului devine mai vizibilă după 1953, când dispare treptat teama ca regimul va reacționa dur, cel format de fondatorul U.R.S.S. Lenin și urmașul său, Stalin. Într-un document inedit, descoperit recent în arhiva fostului KGB al R.S.S.M., datat cu 24 februarie 1962, se vorbește de „*stilaghi*” moldoveni și măsurile care trebuie adoptate împotriva acestui curent. Organele represive erau neliniștite pentru că odată cu scrisorile, de după hotare sunt trimise publicații ilustrate, vederi, fotografiile ce prezintă elogios modul de viață din statele capitaliste și care de multe ori capătă o răspândire largă în rândurile tineretului. Prima etapă era profilaxia, adică prevenirea persoanelor care purtau o vestimentație elegantă și în ultimul caz eliminarea acestora din cadrul socialului care corespund molalei comuniste. În cazul celor care nu vor da ascultare, precizează raportul KGB al R.S.S.M. din 1962, se vor aplica pedepse până la condamnarea la închisoare. Iată cum progresase umanismul sovietic cu cei care proclamă valorile eleganței și nu se tem să se manifeste ca personalitate cu bunul gust. Abia în ultimii ani al URSS-ului, reprezentanții altor curente rebele (*Dandy, Hippie, Baba, B.C.B.G.*) ale studențimii nu mai sunt persecutați pentru vestimentația lor, atitudinile lor politice sau apolitice care constituiau o crimă sub vechiul regim [4,http].

Începând cu 1968 între Chanel și țările din est au evoluat relații oficializate și taionul „*a la Chanel*” și, în general, stilul vestimentar cu toate detaliile lui, devin ținute oficiale de protocol la nivel de stat. *Chanel* este un fel de uniformă „old fashion” opusă noilor revoluții semnate de *YSL, Paco Rabanne, Courreges*, etc. Pentru oficialii comuniști ea devine un fel de uniformă care demonstrează opinia tuturor anarhiilor, devenind un etalon de bun gust și un singur stil care se contrapune curentului rebel „*hippie*”. Era, practic, moda ideală pentru ideologiile de partid care condamnau valorile temporare ale modei, mai ales orice manifestări avangardiste cu spirit revoluționar. Formula stilistică găsită de *Chanel* era și este formula căutată de fabrici de confecții, avansând în viață genericul - cost minim de producere, efect vizual maxim.

„The Moscow Times” scrie că moda în uniunea sovietică nu a fost supusă capriciilor doamnelor de la conducere, dar a depins mai mult sau mai puțin, de cadrul politic al vieții într-un stat cu acces limitat la lumea din afară [5,58p.].

Totuși, acesta nu înseamnă că inovarea în sectorul modei nu a avut loc. În anii lui Brejnev, cetățenii din Uniunea Sovietică cunosc deja mai multe despre moda din afara și stăteau la coadă zile întregi pentru o pereche de blugi în încercarea de a fi „*shic*”. În anii '70-80, moda sovietică a încercat toate stilurile de pe lume. De exemplu: stilul hippie, preluat de la indieni, a fost influențat de componența culturală ale celor 15 republici Sovietice, având un rol important în renovarea formelor vestimentare.

Întrucât „*perestroika*” a permis unele interacțiuni între moda din Est și cea din Vest, în mare parte, a scăzut propulsarea modei sovietice. În vogă se simt influențe est-europene, precum ar fi *Yves Saint Laurent* și *Nina Ricci*. [6,http]. Dar în pofida acelor factori ideologici, concluzia designerilor este, că din cauza lipsei de informație, în mare parte, moda din perioada sovietică a fost lipsită de originalitate și creativitate, iar garderoba purtătorului din Uniunea Sovietică a fost modestă în comparație cu cea a populației Occidentului.

Bibliografie

1. Hoevens, Fritz Erik, *Wie unrecht hatte Marx wirklich?* Freiburg 2009.
2. Popper, Karl, *Societatea deschisă și dușmanii săi*, vol. II, București, Ed. Humanitas, București, 1998.
3. Rusti, Doina, <http://convorbiri-literare.dntis.ro/RUSTInov6.html>.
4. Puiu, Victoria, <http://www.timpul.md/articol/foto-moda-i-guvernarea-sovietica-40512.html>
5. <http://dexonline.ro/definitie/ideologie>.
6. http://www.historia.ro/exclusiv_web/general/articol/kgb-ului-vestimentatia-tinerilor-basarabeni.